

Med
enkel biljett

KARL-ERIK BERGMAN

Med enkel biljett

Söderström & C:o Förlagsaktiebolag

Borgå 1961
Tryckeri- & Tidnings Ab

MIN DIKT

Visst vet jag att min dikt
är som ett stycke hårt bröd;
ingen äter sådant
förrän man blir riktigt hungrig.

Visst har jag alltid velat se
min dikt slå ut
likt skogens vilda blommor.
Men den har ofta blivit hård,
förtorkad,
likt en vriden martall
på ett öde skär.

MORGON

Ängens dimma
börjar driva bort.
Solen får bråttom
att försilvra spindelnäten i
taggtrådsstängslet.
Trollsländeglitter
flimrar redan över säven
i den kvalmiga viken.
Genom den porsdoftande sjöhagen
smyger en nykläckt andkull,
som i dag för första gången
möter livets verklighet.
Den vassövervuxna viken blir
för någon månad
deras hela värld.

Dessa morgnar
kommer mitt minne
för alltid att behålla.

HAVETS SÅNG

I dag sträcker havet vita fingertoppar
mot hägrande horisonter.
Dess buktande yta brister ständigt
och faller ut i toner,
som tillsammans bildar
havets eviga sång.

Det sjunger om den fattiges bröd
och om den stoltes grav med toner,
som ekar mot hårda klippor.

Det brusar en dyningars sång,
medan djupens svarta ögon ler
från sina dolda världar
upp mot rymdens blåa kupa.

EJDERHONAN

Jag såg henne flere gånger,
där .hon låg på sin dunbädd.
Hon kände mej mycket väl
och flög aldrig upp från boet, då jag kom.
En vindpinad, halvtorr en
var hennes enda skydd.

Men en dag hade hon
tillsammans med sina mörkbruna dunbollar
lämnat den lilla holmen.
Nu finns bara skalen
av fem mattgröna ägg kvar. —
Kanske vi träffas igen om ett år
vid samma lilla buske,
hon och jag.

SOMMARMORGON

En klarögd sommarmorgon vidgar
sig över oss.
Blankt ligger havet.

Sakta vickar skötboj i dyning
av gårdagens nordväst.
Gråtrut väntar havets silver
liksom vi
och i skygg avvaktan följer den oss
från uddens slipade rödgranit.

Rodnande höjer sig gryningen.

SOMMARVY

Sol, regn och grönska.
Värmen ligger tung över ängarna.
Vita, spetsiga segel mot blåa fjärdar.
Människor i granna baddräkter
vilande på gummimadrasser.
Snabba snurrebåtar ritar
vita streck längs viken.
De åtta andungarna
är mer än halvvuxna.

Präktiga hölass vagnar
sakta fram
på gropiga, steniga byvägar.

Viken, ängarna och backarna
doftar sommar, sommar.

BLOMSTERTID

Nu breder juni ut sin tjocka, gröna matta.
Nu blommar ersmässorna och vår oxelrönn.
Äppelblommors skära, vita massa
bildar äreport
över vår trappa och vår farstudörr.

Man tänker ljust i dessa ljusa dagar.
Man drömmer ljust i dessa ljusa nätter.
Och ändå vet man väl
att alla blombuketter
snart skall vissna ner i våra hagar.

Men så är livet:
bliva till,
växa ut i blomning,
vissna ner.
Men det är stort att leva,
då man vet att när man vissnar
ger man liv åt nya vårar.

JAG ÄLSKAR...

Jag älskar kargheten
på dessa röda klippor.
Jag älskar martallen
där i sin skreva.
Havet älskar jag
och kobbarna
och skären.

Men vad säger jag?
Jag talar ju som om jag ägde dessa ting!
Jag skall ju aldrig få äga dem,
vill det heller inte,
har ingen glädje av att äga.

Jag lånar dem bara
för att älska dem
under dessa flyende ögonblick,
som kallas livet.

JULIKVÄLL

Aldrig skall jag glömma dessa julikvällar
ljumma, rena.

Viken, rågad av mogen vass
och andkullen vilande
på den gamla stocken i säven.
Gäddorna slår i vassen
och doppingens knarkande läte
hörs därutanför.

Blånad skymning sveper
över byn.

Människorna sover. —

Doften av nyslaget hö är stark.
Gråvit dimma driver in över viken.

Jag sitter på en sten vid stranden,
börjar redan känna aningen av höst.

DEN SISTA TÄLTGÄSTEN

Han fick bråttom att rycka upp tältpluggarna.
Och pytsarna och primusen
packades in i den lilla bilen.
Och spöna och haven och stövlarna.
Och gäddorna skulle rensas
för stekning i stockholmsköket.
Men tullen . . . ?
Nej, fisk går bra . . .

Men bakom talldungen på Västerbacken
mörknar molnen
och de första stänken kommer.
Men när stormen frampå eftermiddagen
piskar regnet mot backen,
är redan en A-bil på väg
bort mellan gulnande björkar.

SEPTEMBER

Nu är september här med höstlig glans och fågring.
Nu seglar moln på klarnad himmel över byn.
Nu lyser rönnbärsfärg mot klara, gröna skogar,
och varje aftonrodnad stänker -blod i skyn.

Och över husens gråa tak i dessa kvällar
sveper gråvit, dunlätt dimma fram.
Änders vingslag stör gudomlig tystnad.
Och hösten tar oss helt uti sin famn.

HÖSTKVÄLL

Mörka moln jagar från norr
över kvällshimlen.
Fjärden skummar vit därute.
Vattnet stiger
över bryggor och båthusgolv.
En båt gnisslar
i sina förtöjningar.

Utifrån trädgården höres
dova dunsar av fallande äppel.
Vinden tjuiter allt hårdare över backarna.
Molnen jagar varandra
fortare, fortare.

HÖSTPOSTLUDIUM

Novemberdimman drog i natt
in sina gråa segel.
I dag sticker östan sina vassa nålar
i våra röda näsor,
och vinterns första vita pärlor
studsar mot den hårda vägen.

Kråkflocken på sjöbodtaket har svårt för att
bestämna sej: flytta eller stanna kvar.

I stenröset uppe på backen
lyser ännu några
av vildrosbuskens röda rubiner.

DECEMBER

Decembermorgon ligger kall och rå.
Tegen utanför är vit,
och kölden ger salut
i det gamla sneda staketet.

Idag har vintern gjort entré: triumferande men
dock besegrad
höjer skogen sin vita hjässa
emot snötung himmel.

Och innan kvällen viner nordan,
isig, fruktansvärd
om knuten på vår stuga.
Naturen resignerar,
låter sig plötsligt stelnas till
i väntan på den vår,
som snart kan anas.

NYISMORGON

Och plötsligt,
efter allt det dimgrå, dystra,
kom januaridag med iskall klarhet till oss.
Täckte fjärden,
svepte Tellskärs alar in
i vinterns första rimfrost.
Allt är stilla,
ej ett vinddrag över fjärden.
Öar, holmar komma plötsligt nära.
Alla ljud blir nära:
yxhugg, hundskall,
barnens rop och skratt.

Tar mej varsamt fram
på vikens sega tvåtumsis,
lyckas genast lura vinterns första gädda.
Låter minnet vandra
bakåt.
till barndomsårens nyismorgnar.
Men kan ändå inte känna lika
såsom då.

DET SKYMMER

Vit ligger kvällen,
flimrande vit över viken och byn.
Skogen med prunkande plymer
andas så djupt och så tungt under bördan.
Solen står halv över isbundna öar i väster,
och vinterkvälls stillhet
sluter sig trevande kring oss.

Skymningen faller.
Någon av oss har stannat ute
och låter kölden bita sina fingrar.
En annan har rivit ut sitt hjärta
och kastat det i snön.
Åter en annan lyfter sin blick mot stjärnorna
och suckar sin längtan
för en,
som för länge sedan glömts.

VINTERKVÄLL

Stelnad vinterkväll —
bara ett eko
gungar från gren till gren
genom skogen
på sin väg in mot tystnaden —
mot natten.

Gulsparvarna lämnade havrekärven
i skymningen,
burrade upp sig en stund i björken,
flöt ut i rymden likt en kastad näve korn,
flög bort mot skogen,
in mot tystnaden,
mot natten.

Dagern tonar av i grågult.
Kölden vrider sig knakande i gärdesgården.
Kvällen blir ett med stillheten.

Gnistrande vidgar sig natten.

II

Privat filosofi

JAG LÄNGTAR TILLBAKA

Jag längtar tillbaka till barndomens år —
men barndomstiden är borta.

Blott minnena många och ljusa står
från år, som var alltför korta.

Jag längtar tillbaka till barndomens år
med barfotaspring över backen.

Men mandomsmöda och ålderdomsår
skall småningom böja nacken.

Jag drömmer mej in i den värld som då
var ljus och fylld utav lycka,
men drömmen blir dröm och jag måste gå
den väg, som många förtycka.

JAG MINNS. . .

Jag minns hur det var
då jag märkte att jag var vuxen:
Det gick plötsligt upp för mej att de vuxna
var lika barnsliga
som jag själv.
Så enkelt var det.
Men detta är hittills
en av mina största upptäckter.

BESVIKELSE

En gång tänkte jag:
frihet.

En gång drömde jag:
broderskap.

Men senare har jag funnit:
allt sådant är synnerligen tånjbart.

Och i den mån det existerar,
vill det inte hålla.

Det kan brista av sin egen tyngd
och falla mot sig själv,
in i sig själv.

Men det kan åter uppstå
i nya tankar,
i nya drömmar.

LÄRDOM

Med tiden
lär man sej att gå bland människor
som om man gick bland Ilastar.
— Mjuka och gulliga på mulen,
men går inan bakom dem,
kan man få
en järnhård, dödande spark.

FRÅGA INTE MÄNNISKAN . . .

Fråga inte människan
vad evighet är —
fråga dagssländan.
Fråga inte vetenskapen
vem Gud är —
fråga blomman.

Ty allt mänskligt
är begränsning.
Allt vetande
är fåfänglighet.

TANKAR OM OSS

Vad människor ändå är ynkligt små
fast vi tror att vi är stora.

Det är ju så litet som vi ändå
kan vinna eller förlora.

Den ene predikar för vätebomb —
den andre för negrers bröd.

Den förste har hjärnan innantom,
den andre blir sällan hörd.

Om tiggare eller adelsman,
om färgade eller vita —
i graven, där betraktas man
av maskarna såsom lika.

FÖRLÅT

Förlåt att jag existerar!
Förlåt att jag har en tro!
Förlåt att jag disponerar
en skranglig himlabro.

VI MÅSTE ALLA EN GÅNG

Vi måste alla en gång
ro bort från dessa kuster.
Och hur gärna ville jag inte
redan nu bli ett med årans svikt
och känna min längtans farkost glida
ut mot andra vatten,
bort från dessa mörka kuster
fyllda utav ångestskri och fruktan
och själars ständiga haverier.

VÄVARE

Vävare, väv!

Det står dig fritt

att slå in vad du vill i din väv.

Men vet att den en dag rullas upp

och ditt material

såväl som ditt mönster

analyseras

av Den Store Mästaren.

SOMMARMÄNNISKOR

Till julis ljuvligheter
hör trots allt människorna.
De bilande, breda människorna,
de badande, solstekta människorna.

Bäst förstår jag dock de försynta två,
som bor i tält
bland mina upphängda strömmingsskötar.
De kom för två dagar —
stannade i två veckor.

På Utsträckta på gummimadrasser,
medan kaffepannan kokar
på primus mellan stenar,
lever de ifatt liv, som gått förlorat
bakom metallsvanen.
Dessa förnöjsamma människor
är vår gula backes stolthet
denna sommar.

En större tacksamhet mot livet
har jag sällan mött.

PÅ SOMMAREN

På sommaren kan man träffa på människan nöjd och
glad.

(Om det inte regnar för mycket eller är för varmt
eller något annat galet)

Hon kan bli så fri
att hon t.o.m. kan påstå sig älska.

Hon gläder sig åt sina tulpaner
och svär åt nässlorna vid husknuten
utan att tänka på
att de växer av samma kraft.

Men så .kommer hösten med frost
och hela härligheten slokar ned.
Människan hänger läpp
och klagar högljutt.
Och småningom
börjar hon få tid att gå i kyrkan.

Men så .kommer hösten med frost
och hela härligheten slokar ned.
Människan hänger läpp
och klagar högljutt.
Och småningom
börjar hon få tid att gå i kyrkan.

MAN SKALL LEVA
LÄNGRE OCH LÄNGRE..

Man skall leva längre och längre.
Världen skall bli bättre och bättre,
lovar de vise.

Men rnina ärade herrar,
ser ni inte,
hör ni inte
och har ni alldeles slutat tänka?

PRIVAT FILOSOFI

Jag vill slå en bro över tomheten.
Jag vill ropa till dig från den andra sidan,
ropa till dig att vara ytterst försiktig:
Gå aldrig över bron
min vän!
Den är bräcklig,
mycket bräcklig.

Eller också kan tillvaron liknas vid en man,
som går på havsstranden och samlar drivved.
Ibland kan han hitta bitar av ostindisk teak
eller afrikansk mahogny —
men ibland en vanlig props
från skogen bakom sin stuga.

ALLT HÖGRE OCH HÖGRE

Allt högre och högre
har människan -klättrat
i kunskapens träd.
Hon svajar redan nu betänkligt
i högsta grenen.

Och för en åskådare tycks det
som om hon närsomhelst
kunde braka iväg
mot avgrunden.

LITET HOPP

Det stundar goda tider
för oss fattiga nu
när de rika snart skall fara till månen.
Vi får större svängrum sedan
bara pösmunkarna kommer iväg,
när de breda, de som bara vill äga
väl har startat.

Bara nu inte vetenskapen
trots allt löser problemet
med att kunna återvända
till Jorden.

ÖVERBLICK

Min längtan tillbaka
till dessa fjärran vikar
var stark en gång.
Och visst har jag funnit
ungefär allt de kan ge.
Men jag kan inte anklaga mig själv
för att min själ ibland
slungar ett rop över tomheten
och kanske når en annan kust.

Ty att jag lever en aning på sidan
om den stora, andliga allfartsvägen,
har jag inte gjort någon hemlighet utav.
Och jag kommer heller aldrig att ösa
ur andra källor än den,
som en gång speglade min barndoms bild.

För mig
finns ju bara ett att göra:
fortsätta min resa
i tredje klass,
med enkel biljett,
genom livet. —